

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО СТРОИТЕЛСТВО, АРХИТЕКТУРА
И ГЕОДЕЗИЯ «ПРОФ. АРХ. СТЕФАН СТЕФАНОВ»**

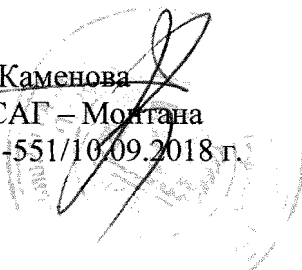
Монтана, ул. «Панайот Хитов» 15А, тел.- факс 303 260. e-mail: pgsag_m@abv.bg

Утвърдил:

инж. Красимира Каменова

Директор на ПГСАГ – Монтана

Заповед № РД 01-551/10.09.2018 г.

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ

НА УЧИЛИЩЕ

ЗА 2018/2019 УЧЕБНА ГОДИНА

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал. 1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование, приета на Педагогическия съвет с Протокол № РД 01-18/10.09.2018 г. и одобрена от Обществения съвет с Протокол № 04/04.09.2018 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ:

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално – икономическото развитие.

Водещите стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ПГСАГ „Проф. арх. Стефан Стефанов“ - Монтана за превенция на ранното напускане на образователната система са:

- Закон за предучилищното и училищното образование;
- Наредба за приобщаващото образование от 2017 г.;
- Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система / 2013 – 2020 г. /;
- Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността / 2014 – 2020 г. /;
- Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието.

В стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система /2013 - 2020 г./, преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможното развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план.

Превенцията и преодоляването на проблема изискват интегрирана политика и ангажираност във всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионално развитие на младите хора в България.

1. Рискове:

Преждевременното напускане на училище води до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване качеството на живот на сегашното и следващите поколения. Здравният статус и достъпът до услуги и ресурси, които могат да осигурят по – добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние са в пряка зависимост от получената по – висока степен на образование.

Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напусналите училище и техните семейства и върху цялостното социално – икономическо развитие на страната.

2. Причини за отпадане от училище:

Причините за отпадане от училище са многообразни и не се проявяват изолирано, а въздействат комплексно. Това определя необходимостта да се подхожда комплексно и същевременно да се действа индивидуално, в зависимост от конкретния случай на всяко дете, застрашено от отпадане или вече отпаднало от училище.

Отпадането на ученици от училище е не само социален, но и педагогически проблем. Причините за това са различни. Корените на това явление трябва да се търсят от една страна в семейната среда, в мотивацията на учениците за учебен труд, в слабия стремеж за личностна реализация в училищната среда, а от друга и в педагогическата колегия.

Като резултат учениците, нямат интерес към учебния труд, имат слаби образователни резултати, допускат безпричинни отсъствия, имат лоши прояви по отношение на дисциплина и междуличностно общуване в училище, което неминуемо ги поставя в групата на застрашени от отпадане.

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории:

2.1 Социални причини

- преместване на семейството в друго населено място или в чужбина;
- ниски доходи, лошо качество на живот на определени социални слоеве, задължение на ученика да гледа по – малкия си брат/сестра, използване на ученика като трудов ресурс;
- незаинтересованост от страна на родителите.

2.2 Етнокултурни причини

- при част от семействата от ромската общност образованието не се възприема нито като ценност, нито като задължение. Училищният успех и образованието не са привлекателни, защото не са свързани с непосредствена практическа полза в периода на обучение на детето;
- честата смяна на училищата, поради преместване на семейството води до понижаване на мотивацията за учене и последващо отпадане;
- необходимост от подпомагане на домакинството в ежедневните дейности или при гледането на други членове на семейството;
- извършване на трудова дейност срещу заплащане през учебно време и други.
- по–ниска ценност на образованието в общността, по ранното встъпване в брак и др.

2.3 Икономически причини

Като цяло икономическите притеснения, бедността, безработицата на родителите, пониженият стандарт на живот засягат цялото население на страната и поставят децата в затруднена битова ситуация. В най-голяма степен икономическите условия влияят върху отпадането от училище на децата от ромски произход.

2.3 Образователни причини

Установена е зависимост между образователните причини и причините със социално-икономическо естество. Подобни са последиците, произтичащи от несъстоялия се диалог между училището и семействата на застрашените ученици.

- слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище;

- затруднения при усвояването на учебния материал, наличие на конфликтни - отношения със съученици и/или учители и др. ;
- слаба мотивация от страна на родителите на изоставащите и застрашените от отпадане ученици за редовно посещаване на училище.

2.5 Институционални причини

Като такива могат да квалифицират недостатъчно координираният подход между училището и различните служби и специалисти от местно и регионално ниво за справяне с преждевременното напускане на училище и др.

2.6 Причини свързани със здравния статус

Тук се включват и всички фактори на образователната среда, материалната база, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят в пълна степен на изискванията за приобщаващо образование.

2.7 Психологически причини

- неувереност в себе си, чувство за неуспех, отчуждение от натрупания негативен училищен опит и др.;

3. Анализ на състоянието:

3.1 През 2017/2018 учебна година са идентифицирани 29 ученици в риск, поради повишен брой безпричинни отсъствия или слаби учебни резултати. Сформирани са същия брой екипи за оказване на обща подкрепа за личностно развитие.

3.2 В ПГСАГ „Проф. арх. Стефан Стефанов“ – Монтана, ученици застрашени от отпадане са основно тези, които имат безпричинни отсъствия. За 9 учебни години назад във времето, училището през учебна 2015/2016 г. допусна отпадането само на 1 ученик от системата на средното образование, въпреки положените усилия.

Ниският брой на отпаднали ученици и ученици в риск от отпадане през последните години се дължи на последователната политика на образователната институция подчинена на принципите за:

- **всеобхватност на дейностите** – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, ранна диагностика, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователно-възпитателния процес;
- **индетифициране на рисковите фактори** – доклади, анализи и риск-регистър;
- **взаимодействие с институции;**
- **работа с родителите** на училищното ръководство, педагогическия съветник и класните ръководители.

II. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА:

1. Разработване и изпълнение на комплекс от ефективни мерки и дейности за превенция и намаляване на рисковете от преждевременно отпадане на ученици от индетифицираните рискови групи в училище.
2. Увеличаване разнообразието и ефективността на прилаганите от училището мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждевременно напускане на образователната система чрез подкрепа и публично оповестяване на добри практики и политики.

3. Усъвършенстване работата на педагогическия екип по разработване и изпълнение на програми, в резултат на което да намалее броят на учениците в риск от отпадане.
4. Подобряване образователните резултати на учениците и осигуряване на образователна и личностна подкрепа на всеки ученик чрез намаляване на броя на отсъствията по неуважителни причини, ранна диагностика на учениците в риск от отпадане, укрепване на мотивацията за учене.

III. ПРИЗНАЦИ ЗА ИЗОСТАВАНЕ В УСВОИВАНЕТО НА УЧИЛИЩНИЯ МАТЕРИАЛ И ЗАСТРАШЕНОСТ ОТ ОТПАДАНЕ:

- отсъствие от училище или от часове “по няколко дни в седмицата”;
- семейни проблеми между родителите вкъщи;
- желание на родителите да се премести ученика в друго училище, когато преместването в друго училище се предшества от конфликт с учители;
- противообществени прояви на ученика;
- трудна адаптация към изискванията в училище;
- наличие на образователни дефицити и слаби оценки;
- не добро владение на българския език;
- трудности в общуването със съучениците и учителите.

IV. МЕРКИ В ПГСАГ „ПРОФ. АРХ. СТЕФАН СТЕФАНОВ“, ПРОИЗТИЧАЩИ ОТ СЕМЕЙНИ И СОЦИАЛНИ ПРИЧИННИ:

Мерките, които ПГСАГ „Проф. арх. Стефан Стефанов“ – Монтана предприема за преодоляване на причините за отпадане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки, като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всяки ученик. В училището се акцентира върху силните страни на всеки млад човек, което подпомага личностното му развитие.

1. Нежелание на родителите на детето да ходи на училище, поради страх от социална изолация, по – ниска самооценка, невъзможност към адаптиране към образователния процес и останалите ученици.

Мерки: Мотивиране, консултиране и подпомагане чрез редица дейности за приобщаване на учениците от ромски произход.

2. Трудна миграция на родителите. Напускане на единия или двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставане на детето на грижите на възрастни роднини, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с новите модели на поведение на младите хора.

Мерки: Ежеседмични контакти от класните ръководители с родителите/настойниците на учениците, консултации с педагогическия съветник, сътрудничество с Отделите за закрила на детето и други институции, а при необходимост при прояви на тези деца – Детска педагогическа стая.

3. Недостатъчна образованост на родителите и липса на занижен контрол върху цялостното развитие на ученика. Изразява се в неконтролиране на часовете за излизане и прибиране за и от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на ученика,

незаинтересованост от образователните резултати /непроверяване на ученическата книжка на ученика/, неконтролиране на самоподготовката на ученика.

Мерки: Мотивиране и приобщаване на тези ученици чрез включване в различни извънкласни форми, провеждане на срещи на родителите с ръководство, класните ръководители, училищния психолог, мотивиране, консултиране и приобщаване към училищната общност.

4. Чести конфликти между родители, negliжиране на детето, развод и др.

Мерки: Сътрудничество с „Отдела за закрила на детето” и други институции.

5. Социално слаби семейства.

Мерки: Оказване на социална помощ чрез получаване на стипендии за достъп до образование и карти за безплатен транспорт, ползване на несамостоятелното общежитие на професионалната гимназия, без заплащане на такси.

6. Преждевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане.

Мерки: Осигуряване на непрекъснати форми за информираност на тинейджърите за сексуалното им развитие, провеждане на обучение от РЗИ: пубертет, юношество и съзряване, осигуряване на възможност за продължаването на образованието в самостоятелна форма на обучение поради бременност.

V. ДЕЙНОСТИ В ПГСАГ „ПРОФ. АРХ. СТЕФАН СТЕФАНОВ“ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ:

№	Дейности	Срок	Отговаря
1	Осигуряване на позитивна образователна среда – училищен климат, атмосфера на взаимоотношения, управление.	2018/2019 г.	Педагогически специалисти
2	Запознаване на учениците с Правилника за дейността на училището от класните ръководители още в първия учебен час.	м. 09. 2018 г.	Класни ръководители
3	Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от рискови групи. Данните се предоставят в деловодството на училището под формата на доклад с описание на рисковите фактори.	до 15.10. 2018 г.	Класни ръководители
4	Подпомагане адаптирането на учениците от осми клас чрез провеждане на обучение по социални умения и тренинги за адаптация и екипност от педагогическия съветник.	м. 10 и м. 11.2018 г.	Класни ръководители Педагогически съветник
5	Утвърждаване на позитивна дисциплина – използване на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите.	2018/2019 г.	Педагогически специалисти
6	Осъществяване ежедневен перманентен контрол за посещаемостта на учениците в учебни часове от класните ръководители и изясняване на причините за отсъствия. При натрупване на 5 безпричинни отсъствия на ученик, класният ръководител задължително	2018/2019 г.	Класни ръководители

	информира родителите и изяснява причините за отсъствията.		
7	Контрол на присъствието на учениците в учебен час и отразяване на отсъствията в паралелковите дневници от директор и заместник-директори по веднъж седмично от всеки и предприемане на мерки за корекция при необходимост	2018/2019 г.	Директор ЗДУД, ЗДУПД
8	Предприемане на конкретни мерки за обща и допълнителна подкрепа.	2018/2019 г.	Координатор при организиране и координиране на процеса на осигуряване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие
	<p>Провеждане на въвеждаща /вътрешноинституционална квалификация/ за работа с ученици със СОП – с умствена изостаналост:</p> <p>9.1 Осигуряване на допълнителна подкрепа на ученици със СОП с умствена изостаналост в съответствие с Наредба за приобщаващото образование, приета с ПМС 232 от 20 октомври 2017 г.</p> <p>9.2 Оценяване знанията и уменията на учениците със СОП с умствена изостаналост по Наредба № 11 от 01.09.2016 г. за оценяване на резултатите от обучението на учениците.</p>	Октомври, 2018 г.	Веселина Заркова
	Допълнителни консултации по всички учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове. Изготвяне на корективни програми с личностнозначима информация по учебните предмети за ученика.	2018/2019 г.	Педагогически специалисти
11	Включване на учениците в занимания по интереси, съобразно образователните им потребности и способности и в групи по проекти /осигуряване на постоянен достъп до спортната база на училището, до компютърните кабинети и училищната библиотека/.	2018/2019 г.	Директор
12	Посещение на домовете на ученици в риск. Двама учители посещават не повече от двама ученици на ден за период от 2 седмици по предварително изготвен график и попълват протокол с подписи и на посетените лица.	2018/2019 г.	Класни ръководители Педагогически персонал Педагогически съветник
13	Утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество. Планиране на дейности в плана на класния ръководител, насочени към идентифициране на ученици в риск и към индивидуалното им консултиране.	2018/2019 г.	Класни ръководители
14	Координиране на действията на класните ръководители с тези на педагогическия съветник и училищното ръководство.	2018/2019 г.	Класни ръководители
15	Вписване на броя отсъствия до 05 число за предходния месец в ученическата книжка.	2018/2019 г.	Класни ръководители

16	Класните ръководители ежемесечно докладват на Педагогически съвет и на директора за ученици застрашени от отпадане, причините и извършените до момента дейности.	2018/2019 г.	Класни ръководители
17	Подпомагане на паралелковите колективи за създаване на екипност - подобряване на модела на общуване и изграждане на толеранс и доверие, провеждане на тренинги за приобщаване и работа в екип.	2018/2019 г.	Класни ръководители Педагогически съветник
19	Предоставяне на информация на кмета на общината за констатирани нарушения с цел налагане на наказания по реда на чл. 347 от ЗПУО;	При необходимост	Директор
20	Определяне на учители наставници и ученици наставници.	При необходимост	Директор Педагогически специалисти Ученически съвет
21	Предложение до Дирекция „Социално подпомагане“ за предоставяне на помощ в натура вместо парична помощ.	При необходимост	Директор
22	Кариерно ориентиране към професионално обучение.	2018/2019 г.	Педагогически съветник Център за кариерно ориентиране
23	Реализиране на информационни кампании за популяризиране на ползата от придобиване на професионална квалификация като възможност за реализация <i>pru</i> риск от преждевременно напускане на училище.	2018/2019 г.	Класни ръководител Педагогически съветник
24	Осигуряване на общезитие. <i>При доклад на класния ръководител и решение на Педагогическия съвет със заповед на директора ученикът се освобождава от такса за ползване на общезитие.</i>	2018/2019 г.	Класен ръководител Педагогически съвет Директор
25	Осигуряване на еднократни стипендии.	2018/2019 г.	Класен ръководител Педагогически съвет Директор
26	Осигуряване на безплатен транспорт.	2018/2019 г.	Класен ръководител Комисия по стипендиите Директор
27	Индивидуална работа на педагогически съветник с ученици с над 10 отсъствия по неуважителни причини.	2018/2019 г.	Класен ръководител Педагогически съветник
28	Провеждане на алтернативни родителски срещи /мобилни, изнесени, на адрес/ с родителите на ученици със слаби оценки и на учениците в риск от отпадане.	При необходимост	Класен ръководител Педагогически съветник
29	Публикуване на материали за възпитанието и образованието, за превенция на зависимостите сред подрастващите в секция „Зона за родители” на интернет –страницата на училището.	Сформиране до м. 11.2018 г.	Класни ръководител Педагогически съветник Директор
30	Сформиране на Училищната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните /УКБППМН/.	По плана за дейността на комисията	ЗДУПД

31	Взаимодействие с екипите за обхват на територията на област Монтана във връзка със задържане на ученици в образователната система.	2018/2019 г.	Класни ръководител Педагогически съветник Директор
----	--	--------------	---

V.НАБЛЮДЕНИЕ, АНАЛИЗ И ОТЧИТАНЕ

Изпълнението на програмата подлежи на мониторинг два пъти в учебната година. Резултатите се отчитат с доклад пред Педагогическия съвет, след I-вия учебен срок и в края на учебната година.

Редът за изменение на програмата е по реда на нейното приемане и утвърждаване.